دارەکەی بەرماڵمان

نێچیر

لە دەوروبەری ساڵی هەزار و نۆسەدو شەش بوو، لەلایەن میرییەوە فەرمانی زابت تەجنیدم پێ ڕاسپێررا لە شاری –پ–. لەو دەمەش خەڵكی بەتایبەتی لادێیەكان زۆر دەترسان لە سەربازێتی..! ئامادەبوون چەنی سامانیان هەیە بیدەن! كام فرمان گرانە بیكەن بەمەرجێ نەچنە ڕیزی سوپاوە! جا نازانم ئەم كارەیان لە ترسا بوو – كە لایان وابوو ئەوەی بڕوا بۆ سەربازیتی ئیتر ناگەڕێتەوە – یاخو لەبەر هۆیەكی تر بوو؟ هەركامیان بووبێ یەكجار ستەم بوو لایان! بەپێی ئیشەكەم، دەبوایە جار جار بەدێكانا بگەڕامایە عەلی فەڕاش و پۆلیسێك لەگەڵما دەهاتن، بۆ ئەمەش ئەسپێكی شێم كڕیبوو كە جاروباریش لەگەڵ عەلی فەڕاشما یاخود لەگەڵ فەرمانبەرەكانی تری شاری (پ) دەردەچووین بۆ ڕاووشكار، لەو هەردە و شاخانەدا، كاتێكی خۆشمان بەسەر دەبرد...

كات بەهار بوو... هەر لە ئێوارەوە بەعەلی فەڕاشم وت: سبەی هەینییە خۆت ئامادەكە بەر لە شەبەق بۆی دەردەچین بۆ ڕاو.

شەبەقی نەدابوو عەلی هات بەدواما... هەندێ خواردەمەنیمان ناوە ناو خورجێكی سوارانە و ئەسپەكەی بۆ زین كردم و تفەنگێكی ڕاویم هەبوو هەڵم گرد و هەردوو بەسوارە كەوتینە ڕێ. بەڕاستی شەوێكی خۆش بوو، تریفەی مانگەشەو ڕێگای بۆ ڕووناك كردبووینەوە. شنەی شەماڵی بەر لە بەیانیش فێنكییەكی خۆشی دەدا بە لەش و دەروونمان و سستی و تەمەڵی دوای خەومانی نەهێشت... كە ئەو شنە و سروەی بەیانییە بەسەر ڕەز و دار و دەوەنەكانا تێدەپەڕی گەڵاكانی بەیەكا دەدا و... لەگەڵ ئاوازی جۆر بەجۆری مەل و پەلەوەرەكاندا و... خوڕە خوڕی ئاو كە خۆی دەكوتاوە نێو شیو و دۆڵەكانەوە... لەگەڵ خرمەی پێی وڵاخەكانمان كە لە نێو شاخەكانەوە دەنگی دەدایەوە هەموویان یەكیان گردبوو سمفۆنییەكی نەمری پێك هاورد بوو. وا دیار بوو كاری كردبووە عەلی هاوڕێم بەدەنگە خۆشەكەی دەستی كردبووە قەتار وتن، لێتی نەشارمەوە منیش لەبەر خۆمەوە شیعرەكانی مەولەویم دەوتەوە.

بەرەبەرەش دنیا ڕووناكتر بووەوە سوپای تاریكی خۆی دەكشانەوە، ئەوەنەی پێ نەچوو ڕۆژ بەتیشكی گەشی زێڕینی لە ئاسۆی سڕ خۆی نیشان دا، ملە بەرزەكان و لووتكەی شاخە كش و ماتەكانی بەڕەنگی سینی ڕەنگ كرد كە ئەوەندی تر قەشەنگ و

بەدیمەنتر دەردەکەوتن. تاگەییمانە کانیاوێ دابەزیمان، ئەسپەکانمان ئاودا، عەلی خورجەکەی داگرت، ئەسپەکانمان هەریەکە بەستە دارێکەوە. دوای تۆزێ پشوودان بە عەلیم وت:

تۆ ئالێرەوە برۆ منیش ڕوو دەکەمە ئەو ملەیە بزانین کاممان دەستکەوتمان دەبێ، لە یەك جیابوونەوە زۆر نەڕۆیشتم گەیشتمە ملەکە خەریکی سەرکەوتن بووم دەنگێك هاتە گوێم! هەناسەبڕکێم پێ کەوتبوو، چونکی بۆ سەر ملەکە توولە ڕێگایەکی باریك زیاتر هیچ ڕێگایەکی کەی نەبوو، هەناسەم لە خۆم چنی، تاکو بە باشی بۆم دەرکەوێ کە ئەم دەنگە چییە؟! ئا... باشتر گوێی خۆم شل کرد... دەنگی گریانە...! بۆ ئەوەی باشتر گوێم لێ بێ یەك دوو هەنگاوم نا دەنگی ئافرەتە... دەگری... بەڵام چۆن دەنگێك دەڵێی زەنگە... بە کوڵ... بە سۆز... ناسك، شاخەکانیش بۆی دەسەننەوە ئەوەندەی تر کاریگەر و سامناکتر دەبوو...، بەڕاستی زۆر کاری تێ کردم. ڕاستیشە دەڵێن: «فرمێسك و گریانی ژنان کارێکی گەورە دەکەنە سەر پیاوان».

بەڕاستی ئەوەندە کاری تێ کردبووم –چی لەبەر خۆشی ئەو دەنگەوە چی لەبەرئەوەی پڕ لە سۆز و بە کوڵ بوو – نەم دەویست لە جێگاکەی خۆم جووڵەی بۆ بکەم، بۆ ئەوەی تۆزێکی تر گوێم لە دەنگەکە بێ گەرچی زۆر بەپەرۆشەوەش بووم بۆ ئەوەی بزانم ئەم گریانە بۆ چییە؟... ئەم ئافرەتە بەم بەیانییە زووە چی دەکا لێرە؟ کە گشت کەسێ ناوێرێ بەدەس پەتی بێتە ئێرە. یاخود ئەم ئافرەتە بۆچ وا بەکوڵ دەگری و دەلاوێنێتەوە؟

لەم بیرکردنەوەدا بووم خۆم پێ ڕانەگیرا هێزم دا بەرەو سەرەوەی ملەکە. کە ڕۆیشتمە سەرەوە، خوارەوەی شیوێکی قووڵە و دەنگەکە لەوێوە دەهات، جەنگەڵێك و ژاژ و دار و دەوەن چنگیان دابوو لە یەك و هیچ دیار نەبوو. بەئەسپایی و وردە وردە بەرەو دەنگەکە کشامە خوارەوە. چەنێ نزیك بوایەم ئەوەندەی تر دەنگەکە بەرزتر و کاریگەرتر دەبوو.

– بە هیوا نەگەیشتوو خۆم... چارە ڕەش خۆم... ئەمانەی بەگریانەوە دەوت. تا بەتەواوی نزیك بوومەوە، بەدەس لقوپۆپی دارەکانم وەلادا.

... ئافرەتە! چەند جوانە!. هەر لە دیمەنی دەردەکەوت لە هەژدە ساڵان تێپەڕ نەبووبوو. کراسێکی ئاڵ و کەوایەکی زەردی لەبەرابوو. دەس و پێی لە خەنەدا بوو. دوو چاوی ئاسکانەی پێوە بوو. لووتێکی باریك و وردیلەی هەبوو کە بەئەسپایی کشابووە خوارەوە. نیشانەی ماندووبوون و غەمباریت بەدی دەکرد لە ڕەنگە هەڵبزرکاوەکەیدا. زوڵف و

ئەگریجە خەناوێکەی بە پەشێوی بڵاو بووبووەوە سەر گۆنای مەڕمەڕینی کە ئەوەندەی تر قەشەنگتری کردبوو. دوو لێوی شەرابیش دوور لە دەسکردی پێوە بوو.

دانیشتبوو چمکی فەقیانەکەی بەدەستی زیوینی گرتبوو پەیتا پەیتا فرمێسکی پێ دەسڕی بەڕاستی ڤینۆسی لە بەرچاو خستبوو!!

نەمتوانی زیاتر خۆم ڕاگرم، ڕووم تێکردو وتم:

خوشکی غەمبار تۆ کێی بۆچ دەگری؟ وەرە دەرەوە لە نێو ئەم جەنگەڵە... لە گریان کەوت من چاوم لێیە، بەڵام ئەو من نابینێ. بێ دەنگ بوو، وەرامی نەدایەوە. دووبارە ڕووم تێ کردو وتم: زووکە وەرامم دەرەوە، بۆ ئەوەی بیترسێنم وتم،

وتم: ئەگینا تفەنگێکت پێوە دەنێم. بە دەنگە ناسکەکەی وتی: ئەگەر ڕاستەکەی زووکە بمکوژە، بەڵکو ڕزگار دەبم. زووکە ڕزگارم کە! بۆ ئەوە هاتوومەتە ئێرە بەڵکو ببمە خۆراکی جانەوەران دەی زوو کە دەی!!

لەم کاتە دای لە پرمەی گریان. ڕۆیشتمە پێشەوە تاکو ڕوو بەڕوو بووینەوە... وتم: ناتکوژم هەستە، هێزی دایە خۆی بەڵام لەبەر بێ هێزی نەیتوانی هەستێتە سەر پێ، قۆڵم گرد بۆ ئەوەی یارمەتی بدەم و هەڵیسێنمە سەر پێ، هێواش هێواش بردمە سەرەوە لەوێ خۆی پێ ڕانەگیراو بێ هۆش کەوت، تا ماوەیەك بەدیاریوە دانیشتم چونکی زانیم ماندووە. سەرنجی ئەو جوانییە بێ هاوتایەم دەدا، لەپڕ چاوی هەڵبڕی و هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا، لەبەر خۆیەوە یەك دوو ورتەی کرد – بەڵام تێنەگەیشتم دەیوت چی – وردە وردە هاتە هۆش خۆی. ئەوجا پێم وت من وەك برایەکی خۆت بژمێرە، کارەساتی خۆتم بۆ بڵێ و پەیمانت ئەدەمێ کە ئەوەی لە تواناما هەیە دریغی نەکەم لە یارمەتیت... هەناسەیەکی قووڵی خەماوی هەڵکێشاو چاوەکانی هەڵبڕی و دووبارە نایانی لە یەك و وتی:

منداڵ بووم دایکم کۆچی دوایی کرد. باوکم زۆر خۆشمی ئەویست. لەبەر دەسکورتی باوکم ئەوەندە نەدەکەوتە ماڵ. خەریکی ئیشکردن بوو بۆ ئەم و ئەو. منیش لە ماڵەوە ئەمامەوە و خەریکی ناوماڵ بووم. ژیانێکی هێمنانەمان دەبردە سەر. چونکی باوکم پەشتانە لە سەرەتای ژیانیا بوو زۆر ئارەزووم دەکرد کە هاودەمێ بۆ خۆی پەیداکا. لە سەرەتاوە باوکم ڕازی نەدەبوو دەمزانی لەبەر منێتی. بەڵام سووربوونی من لەسەر ئەوەی کە دەبێ ژن بێنێ ناچاربوو پێشنیارەکەمی بەلایە زۆر پەسەندکرد. ژنمان بۆ باوکم گوێزایەوە.

هەر بەگوێزانەوەی ژن بۆ باوکم ئەو خۆشی و ئاشتییەی بەسەر ماڵمانا باڵی کێشابوو نەما!.

باوەژنم بەچاوێکی سووك تەماشامی ئەکرد، هەرچی بتو بۆڵەی دنیا هەیە بێ هۆ بەسەرما دەیباران، لە هەموو ستەمتر باوکمیش ئەو باوکەی جارانە نەما. بەڵام من خۆشەویستی (هەمزە) لە دڵما چەسپابوو ئەویش هەروا منی خۆش دەویست... هەر کە ناوی هەمزەی دڵداری درکان فرمێسك بەگوڕ لە چاوی هاتە خوارەوە – منیش زۆر بەپەرۆشەوە بووم کە ئەنجامی بەسەرهاتی ئەم کیژۆڵە بزانم، بۆیە زۆر چاك گوێم بۆی شل کردبوو– بەڵێ خۆشەویستی (هەمزە) وای لێم کردبوو کە ئەو هەموو ئازار و ناخۆشییە بدەمە پشتگوێ.

ئێوارانێ دانیشتبووین، تەماشا دەکەم وەکو جاران باوەژنم پرتەو بۆڵە ناکا، بەپێچەوانەوە قسەی خۆش و گاڵتەم لێلا دەکا، بەناوی خۆمەوە بانگی دەکردم –پەرە– بوو بە(پەروین خان)! منیش لە خۆشییاو، بێ دایکی خۆمم کەوتە یاد چوومە لاوە گەلێ فرمێسکم ڕشت!

تومەز ئەم خۆشەویستییە بێ مەڵامەت نییە؟.

لەپڕ وتی: پەروین خان ئەمڕۆ هاتبوون بۆ خوازبێنیت. منیش دڵم داخورپا، لە شەرمما ڕام کرد، ئەویش دای لە قاقای پێکەنین. ئیتر هەر ئەو خوازبێنییە بوو! بۆ سبەی کوێخا ڕەشید و مەلا عەبدوڵڵا و یەك دوو پیاوی دێکە کردیان بە ماڵا.

– کە باوەژنم ماوەیە بەر لەوان جێگای ڕادەخست و شڵەژابوو –، منیش ئاگام لە هیچ نییە. باوکمیش بەخێرهاتنێکی گەرمیانی کردو وتی:

حەز دەکەی بە بەرگەکەی خۆیەوە بیبە!!. منیش سەرم سوورماوە خزم و کەسوکاری (هەمزەیان) تیا نییە. کوێخا ڕەشیدیش کە تەمەنی لە پەنجا ساڵ تێپەڕ بووە، بزکە بزك سوێڵێتی و لەسەریەکە نەرمە کوکەی بۆ دەکا. دوای هەندێ گفتوگۆ، دووان لە دانیشتووەکان هەستان بۆ لای من.

– دەی کچم گفت بدە. منیش حەپەساوم ورتە لە دەممەوە دەرناچێ. یەك دوو جار دووبارەیان کردەوە، دەی کچم گفت بدە، لە کەلی شەیتان وەرە خوارەوە، باوکم لەولاوە تێ هەڵچوو کردییە گارامێکا!!! کەت وات لێ هاتووە لە ڕازی من دەرچی، گارامێکی پیاکێشام ئیتر ئاگام لە خۆم نەما بێ هۆش کەوتم. بێ هۆشیی منیان بەهەل زانی مارەمیان بڕی لە کوێخا ڕەشید!!. دەس کرا بە شایی بڕیاریان وابوو کە بۆ سبەی من

بووەن، منیش بەشەویا، دەشتم داوە بەر و وا هاتووم بۆ ئێرە.

لەم دەمە هەناسە بڕکێی بۆ هات، بەدەم هەنسکەوە وتی:

– وازم لێ بێنە با لێرە بمرم یاخود دەبمە خۆراکی جانەوەرێك.

–نەء... نەء جێت ناهێڵم و پەیمانت دەدەمێ کە ئەوەی لە توانامدا هەبێ درێغی نەکەم.

خۆرەو بان بەرزەوە بووبوو، کەتمە منەی عەلی هاوڕێم. بە هەزار حاڵ دۆزیمەوە، هەر لە دوورەوە وتم: وەرە بزانە چی نەچیرێکم گرتووە! کە هەردووکمان هاتینە لای – من و عەلی هاوڕێم– عەلی واقی وڕما.

– ئا.. ئەمە چییە؟ وتم: درێژی پێ مەدە، بڕۆ وڵاخەکان بێرە با بڕۆینەوە، سوار پشتم کردو بەرەو ماڵ کەوتینە ڕێ. هەر کە گەیشتمانە ماڵ ئەم باسە بەهەموو لایەکا بڵاو بووەوە! تەمێی ماڵەوەم کرد کە زۆر چاك ئاگاداری بکەن هەروەکو کچێکی خۆم.

بەهۆی کاروانی و هاموشۆکەرەوە دەنگوباس گەیشتبووە ماڵی باوکی کە لە دێی (گردە ڕەش) بوو.

ڕۆژی تەماشا دەکەم برێ لادێیی کردیان بەماڵا. یەکێکیان هەڵمەتی برد دەسم ماچ کا. بەڵام نەمهێشت– باوکی کچەیە تومەز – دوای گفتوگۆیەکی زۆر داوای کرد کە کچەکەی بدەمەوە منیش وتم:

زۆر باشە کچ کچی خۆتە بەڵام ئەبێ (تەڵاقم) بۆ بخۆی کە ئەم کچە نەدەیتە کوێخا ڕەشید. بەڵکو بیدەی بە(هەمزەی میرزا) هەندێ لە پێشەوە گڵماتی و خۆی گرت. بەڵام زانی من سوورم لەسەرئەوە، ناچار ملی خەوان و سەلمانی، هەڕەشەی ئەوەشم لێ دا، کە ئەگەر هاتوو پەشیمان بووەوە دەیکەم بە سەرباز. ئەویش وتی:

– من تەڵاقم خواردووە عەیب نییە؟!

هەندێ شتومەکم بۆی کڕی و بەڕێم خست لێل باوکیا. کاتێ ڕۆیشت گەلێ گریا و سوپاسمی کرد. ماوەیەکی زۆری پێ نەچوو باوکی هەمزە هات بەدواما – هەرچەن نەم دەناسی– بۆ سەر شایی. من و عەلی فەڕاشم سواری وڵاخەکەمان بووین بەرەو دێی (گردە ڕەش) لەوێ خزمەتێ زۆریان کردین – هەموو دێکە بە ژن و پیاوەوە بانگ کرابوون بۆ سەر شایی، کوێخا نەبێت!

بۆ سبەی گەڕاینەوە پەروین خانیان گوێزایەوە بۆ کاك (هەمزە) تا لە شاری (پ) بووم لە نێو مانگێکدا جارێ دەهات سەردانی لێ دەکردم.

ئاڵ و شەوە

– وەك خەو دێتە بیرم... ئێوارانێ دانشتبووین، خەریکی شێوکردن بوومان، یەکێك بەتوندی دای لە دەرگای ماڵمان، دوو سەگ هەو شارمان هەبوو – کە بە ڕۆژ شوانەکەمان لەگەڵ خۆیا ئەیانی برد، بە شەویش لە حەوشا بوون – دەسیان کردە وەڕین و تاویان دا بەرەو دەرگا، شوانەکەمان کردیە گاڕامەکەی دەستیاو تاوی دا بەرەو دەرگا، تابزانێ کێیە؟ کە گەڕایەوە: بەدایکمی وت:

پوورە ئامین دەڵێ ئایشە کوڕی بووە.

– بڵێ پێی شیرەکە دەنێمە دار و دێم، هەر لەبەر خۆیشەوە دەیوت:

– الحمیلا کوڕ بوو، بەخوا ئەگەر کەنیشك بوایە دوو پام نە دەڕۆیشت، دایکم کەوتە ڕێ، منیش کەوتمە دوای، هەر چەنێ تووڕە بوو و وتی مەیە پارەی نەکرد. لە نزیك ماڵی پوورە ئامین دایکم ڕاوەستا وتی: بەخوا باش بوو کەوتە بیرم بابگەڕێینەوە ئەو شەوەکەی دادات بێرم، هەر کە ناوی شەوەی هێنا خێرا چمکەی کەواکەی دایکم گرد لە ترسا، لە دڵی خۆما دەموت: دەبێ شەوە چی بێ! چی دوڕندەیەك بێ! شاخی هەیە؟ نینۆکی درێژە، بیستوبوومیش کە شەوە دێ بۆ لای ژنێ تازە منداڵی بووبێ، نینۆك توند دەکا لە مل منداڵەکە، کەوەی دەکاتەوە تا دەمرێ.

جا دایکم بۆیە گەڕایەوە کە شەوەکەی دادام بێنێ تا نەوێرێ توخنی کەوێ، شەوەکەی دادایش تومەز – میرووییەکی ڕەش و پانی لووسە – کە منداڵ تازە بووبێ لە دایك، دەیکەن بەقەدیا تا شەوە نەوێرێ نزیك منداڵەکە بکەوێ. ئەویش دەڵێ کوڕە بۆ وا نووساوی بەمنەوە، نازانێ من لە شەوەکە دەترسم. ڕۆیشتمانە دواوە میرووەکەمان هێنا.

گەیشتمانە ماڵی پوورە ئامین، هەر کە چوومانە ژوورەوە، دایکم دەستی کردە بسمیلا و ناو خوا و پێغەمبەر وتن، ئایشی بەسزمانیش لەسەر حەسیرێکی تۆزاوی پاڵ خرابوو، سەرینێ شڕ نرابووە ژێر سەری، پەریشان بوو بەسزمانە... لە تەنیشت سەریشێوە قوتیلکەیەك دانرابوو بۆ ڕووناکی، لەلای ڕاستیشەوە –بیژنێ– دانراوە قوماتەکەی تێ خرابوو، خنجێرێك، قورئانێکیش دانرابوو لەلای قوماتەکەوە. پوورە خەجێی مامان لە تەنیشت قوماتەکەوە چچکەی دابووەوە، ئاگریان بەردابووە هەنێ پشقل و تەپاڵ،

دوکەڵانی دەکرد، لە نێوەڕاست ژووەکەشدا پوورە ئامین بە شوشێکەوە مەلۆش بووبوو، دایکم ڕووی کردە پوورە خەجە:

–ئەریٚ الحمیلا خۆ تۆ دونیات دیوە بۆ وا دەس لە زرانی دانشتووی بنێرە بەرماڵەکەی خەلیفە حەسەن بێتو –سوژن و، دیلوانی– لێدەو بیدە بەسەر کۆڕەکەدا!

گوایە دەڵێن (ئاڵیش) هەیە، ئاڵ دیٚ جەرگ و دڵ دایك منداڵەکە دەردەهێنیٚ، ئەگەر بێتو ئەو سوژن و دیلوانە بخرێنە سەر مناڵەکە ئیتر قەیناکە! چونکی لە بان منداڵەکەوە دەس درێژ دەکا، بۆ دایکی ئەو سوژن و دیلوانە دەچەقن بەسکیا و ئیتر گوایە ناوێری توخنی کەویٚ!! منیش ئەمەم بیستبوو، بیستووبوومیش ئاڵ و شەوە جاریٚ، خۆیان دەکەن بەعارەبە ژن، جاریٚ بەپشیلە! بەهەموو جۆریٚ خۆی پیشان دەدا.

دەسوبرد ناردیان بەرماڵەکەی خەلیفەیان هێنا دە تاکو بیست سوژن و دیلوانیان هاورد، ئەیان دا لە پیرە بەرماڵ، منیش لە دڵی خۆما وتم:

– وا چاکە منیش یەك دوو سوژن و دیلوان بەم لە خۆم، بەدزییەوە سوژنێك دیلوانیکم دا لە چاکەتەکەی بەرم.

بەرماڵەکە خۆی خوری بوو، کە سوژن و دیلوانەکانیان لیٚ دا، ئەوەندەی تر قورسی کرد. کە بیانکێشایە بەسەر منا لام وایە نەم ئەتوانی لە ژێری ڕاست بمەوە، دایان بەسەر ئەو مەلۆتکەی بەسزمانە، ئەویش هەر ئەگری.

ئیتر یەك دوو پیرەژن بیٚ و، یەك گرن، هەریەکە بەجۆریٚ قسە ئەکەن و، لە خوارەوە دەیهێنن بۆ ژوور، ئەمیان باسی پەتك و تەش ئەکا، ئەویان گلەیی ئەکا لە دەس بووکی و ئەویان باس جنۆکە ئەگێڕتەوە، منیش هەر سەیر دەمیان ئەکەم، لە ترسانیشا خۆم توند کردەتە پاڵ پووریٚ خەجیٚ و دایکم، بەدەم قسەکردنەوە پوورە ئامین لەوبەرەوە خەوی پیاکەوت، دایکمیش بەتەنیشتیەوە! منیش جارجار سەیری دەرگای ژوورەکە ئەکەم دەڵێم ها ئێستا شەوە و ئاڵەکە دێن ها نەختێکی کە، لەپڕ دەرگای ژوورەکە بە ئەسپاییەکەوە جووڵایەوە! پشیلەیەك سەری کردە ژوورەکەوە، دەرگاکە وەستا ئیتر حەپەسام، خۆیەتی، شەوەکەیە! نەء، ڕەنگی سوورە، ڕەنگە ئاڵ بیٚ! هێواش هێواش تەکم داوە لای ماماناکەوە، بۆچی پیرە سوژن نووکی لە ڕان پوورە خەجیٚ توند نەبیٚ، هەر کە پشیلەکە یەکەم هەنگاوی نا، بەرەو ماڵەوە قیژانم و خۆم کوتاوە باوەش پوورە خەجیٚ و من لە ترس پشیلە و پوورە خەجێش، دەستی کردە هاوار لە ئازاری سوژنا هەموو داپەرین،

من هەر خۆم دەکوتمە باوەش دایکم و پووره خەجێوه، سوژنەکەش زیاتر دەرواتە ناو ڕانی پووره خەجێوه، تا هەتا هێزی تیا بوو پاڵێکی پێوەنام و چەپۆکێکی دا بەسەرما، هەموو هەڵسان، منیش هەر دەڵێم:

شەوەکە... ئاڵەکە هاتنە گیانمان، بوو بەشەپۆڵی بیسمیلا ئیتر ئەو شەوە تاکو بەیانی نە خەو لە چاوی من چوو، نە لە چاوی ئەو ژنانە. سبەی شەو کە دایکم دووبارە هات بۆ ماڵی پووره ئامین نەکەوتمە دوای لە ترسانا، تاکو یەك دوو مانگ بەدەم خەوەوە، ڕادەچەنیم و دەم قیژان شەوەکە هات، ئاڵەکە هات، مامرێکشم بەدایکم دانارد. دای بە مەلا حەسەن دوعای بۆ کردم.

تەنیا ماچێ

کاروانەکە قەتارەی بەستبوو... ڕێگایەکی سەخت و نارێکە... توولە ڕێگاکە ولاخێ پتری پیا نارِوا، بەئاسانی ولاخەکان دەژمێرریێن. یەك دوو... هەشت بێجگە لە دوو ولاخی سەڵتی بێ بار، کە لە ملەیەك سەربکەوتنایە ولاخەکان لە ژێر بارەکانا دەیان نرکان.

لە گەرمیانەوە خورمایان هاوردبوو گۆڕیبوویانە مێوژ و گوێز! شەبەق لە دێی (کانی ڕەش) کەوتبوونە ڕێ، نیوەڕۆیان لەسەر کانییەك کرد لە ڕێگا، ئێستاش دوای نیوەڕۆیە درەنگە، تەنگیان بەدێی (ژاژ) هەڵچنیوە، خوا یار بێ لەوێوە بەرەو دێکەی خۆیان دەچن.

پرشە پرشە باران دەسی پێ کرد «لە بەینی کاژە هەورەکانەوە گزنگی هەتاو کە دەیدا لە بارانەکە دەدرەوشایەوە» لە بنەوە هەورێکی توند چۆکی نابووە زەوی، کوتوپڕ بایەکی سارد هەڵی کرد بەتوندی... هەورەکەی عاست ئێمە شێ کردەوە و بەرەو ئەولا دایانی ماڵی، ئەوەندەی نەبرد لووتکەی شاخەکان گووم بوون لە ناو هەوری قیناویا، نەخێر وەك وردە –کا– بەفر دەسی پێ کرد، هەموو شوێنێ تارای سپی بەسەرا کێشرا، تا کڵاوەکەی (ڕەسووڵیش) کە لە زووخاڵ ڕەشتر بوو سپی و جوان دەرکەوت! پیرە باش کە بەتوندی هەڵی کردبوو بەفری ڕێگاکەی لوول دەدا وەك گەردەلوول دەیکرد بەگژ ولاخ و کاروانییەکاندا.

– ئا ئەو ولاخە بارەکەی ڕما، «مارف بانگی کرد لە ڕەسووڵ و حەمەی سەعید– کە لە پێشەوە بوون» بێن بارەکە بارکەین! ڕەسووڵ تۆ و حەمەسەعید دەسبار بدەن منیش لە دواوە پشتبار دەدەم یا ئەڵلا... ها... دەی... دەی ئافەرین ڕەسووڵ! «مارف دووبارە ڕووی کردە ڕەسووڵ».

– ئەوەندەمان نەماوە بگەینە ماڵ، ئێستە چاوەڕێتێتی، ئەو کاتەی کەوتیتە ڕێ، وتت دیاری بۆ دەهێنم، توخوا چیت بۆ هێناوە؟ لە ژێریشەوە چاوی دەترووکان لە حەمەسەعید، حەمەسەعیدیش بزە گرتی و وتی: ئەمشەو لە ژاژ دەیخەین، سبەی زوو بکەوینە ڕێ ڕەنگە بۆ ئێوارەی بچینە هەقەجێ؟

کە ڕەسووڵ، گوێی لەم وتانە بوو، دەنگێکی بەرز دەی لە ولاخەکان کردو دەستی کردە گۆرانی وتن «سەوزە هۆ سەوزە سەوزەکەی ماڵم، نەخۆش نەکەوی، نەشکێنی باڵم».

مارف و حەمەسەعیدیش ڕۆیشتبوونە خزی پێکەنینەوە، کاك ڕەسووڵیش لە کەللەی سەر دەنگی تێ کردبوو!

ڕەسووڵ کە تەمەنی گەیشتبووە بیست و هەشت ساڵە، لەبەر ناوێتی و بێ دیمەنی و دوو قات بێ دیمەنێکەشی شەرمون بوو، کە لەگەڵ ئافرەتێکدا ڕێکەوت بدوایە هەموو ئەندامی لەشی دەهاتە لەرزین و دەمی دەچووە یەکا. هیچ کچێ دڵی نەدەچوو لێی! بەڵام ئەوەی سەیر بوو، لە دڵی خۆشیدا زۆر کەسی بە لەدار خۆی دەزانی، وە لە دڵەوەش بەش خۆی ئاوەدان بوو، لەبەر ئەمە کچان و ئافرەتانی دێکەی خۆیان «تەپەسەوز» ئەوەندە سڵیان لێ نەدەکرد، بە زۆر لە ڕێگەی ئاو یا چیلکەدا ڕێگایان لێ دەتەنی بۆ ئەوەی بیدوێنن و بەزمی پێ بگرن، بۆیە زۆربەی لاوانی دێ خۆزگەیان پێ دەخواست! هەندێکیانیش بەزمیان پێ دەگرد، دەچوونە بن دەسیەوە:- ئەوەی ڕاسبێ بیستوومە (زینە) خۆشتی ئەوێ، یەکێکی تر دەیوت: «حەبەی -خوشکم دوێنێ، کە لەگەڵ (زینە) ڕۆیشتبوو بۆ چیلکە ئەیوت: زینە وتوویەتی:

ڕەسووڵم خۆش دەوێ و ڕۆژێ نەیبینم وا دەزانم بەسەر خاکەوە نیم، ئەگەر بکاتە سەر باوکم ڕەنگە ڕازی بێ».

خۆ ئەگەر خوا بینایەتە دڵ ڕەسووڵ، بکاتە سەر حاجی ڕەشید بۆ خوازبێنی، دێ بەدەری دەکرد، چونکی گەلێ کەس کردبوویانە سەری بۆ زینەی کچی لەبەرئەوەی، ئەو داواکەرانە هەژار و بێ ناو بوونە، هەر بەریشی نەکردبووە لایانەوە، نەخوازە، ڕەسووڵی هەژار و بێ کەسێکەشی سەربار. کاتێ لەم دەهۆڵەیان بۆ ڕەسووڵ لێ دەدا، بزە دەیگرت و گەشەوە دەبوو، لەبەر خۆیەوە دەیوت:

- دەڵێی چی ئەگەر حەزی لێم نەکردووە، مانای چی ئەوەتە دەمدوێنێ بەتایبەتی، دوێنێ لای مزگەوتەکە گەیشتە ڕاستم بزەیە گرتی -نازانێ بزەی گاڵتە پێ کردنە- خۆ ئەگەر خەڵکی دیار نەبوایە، دوور نەبوو، دەستیشی بکردایەتە ملم!.

ئەم کەین و بەینەو دڵدارییە ئەفسانییەی ڕەسووڵ گەورە و بچووکی دێی تەپە سەوز پیان زانیبوو، بەڵام خۆی نەدەبردە ئەو بارە و، وای دەزانی کە کەس پێی نازانێ لای کەس نەیدەدرکان، تاکو لەگەڵ، مارف و حەمەسەعید و کاکەوڵادا ڕۆیشتن بۆ کاروان، لە ڕێ مارف دوانی و لەم بالۆرەی بۆ وت، تاق بە ئەسپاییەکەوە بە مارفی ڕاگەیاند، کە حەزی لە زینە کردووە، تکاشی لێ کرد، کە لای کەس نەیدرکێنێ، وتی: هەنێ پارە

پاشەکەوت دەکەم جا ئەوسا، دەکەمە سەر حاجی.

مارفیش دای بەسنگی خۆیاو وتی: خۆم خوازبێنیت بۆ دەکەم خۆم!

دووبارە ڕەسووڵ هەڵیدایە و وتی: خوایە خورماکەمان نرخێکی باش بکا دیارییە باشی بۆ دەهێنم.

*

–تەنگیان بە دێی ژاژ هەڵچنیبوو. بەفرەکە کردێوە، با سەردەکەش لە گڤەگڤ کەوت بەری ئاسمان هەوری پێوە نەما، لە یەك دوو پەڵە هەوری ڕەش و باریك پتر لە دەم کەلی ئێوارە نەبێ، کە هەر چەنێ هەتاوی شاردبووەوە.

بەڵام، لە سووچێکی پەڵە هەورەکانەوە، ماوەی قوڵچەیی تیشکی هەتاو مابوو، کە خۆڕاست بکەوێتە سەر ژاژ، –کە بەقەد پاڵێکەوە بوو– ڕۆژنای کردبووەوە هەروەکو دیاردی ئەو دێیە بکا وابێ و مژدە بەکاروانییەکان بدا– ڕێبواریش قۆناغەکەی لە دوورەوەش ببینێ بزە دەیگرێ و ماوەی حەسانەوە دێتە بیری–

*

بارەکانیان لە مزگەوتەکەی دێی ژاژ ڕمان، کاك ڕەسووڵ ئالیکی وڵاخەکانی کرد، هەموو ڕۆیشتن بۆ سەر کانییەکە بۆ دەم و دەس شۆشتن و دەستنوێژ هەڵگرتن، هێشتا لە بان کانییەکە بوون یەکێك ماندوونەوییانی کردو وتی:

– کوێخا ڕەشید ناردوویە بەدووتانا...

مارفیش وتی:

– بڵێ دوای شێو دێین.!

دوای شێو کردن ڕەسووڵیان بەدیار وڵاخ و بارەکانەوە جێهێشت، ڕۆیشتن بۆ دیوەخانەکەی کوێخا ڕەشید. خوا هەڵناگرێ پێشوازییە باشی لێیان کردو لەبەریان ڕاستەپا هەستا، لە تەنیشت خۆیەوە جێی بۆیان کردەوە... دوای دانیشتن شەپولی مەرحەبا و بەخێرهاتن ڕووی تیان کرد. کوێخا ڕەشید گاڵی دا: «کوڕە خولە ئاگرێکمان بۆ بکەرەوە، کترێکەش بخەرە سەری» خولەش تەنەکەیە کون کونی هێناو، نایە ناو کوانییەك، کە لە نێوەڕاست دیوە خانەکەدا هەڵکەنرابوو، پڕی کرد لە تەپاڵ و پشقل و ڕەگەدار، ئاگری پێوەنا، بڵێسەی وەختەبوو بگەیایەتە بنمێچەکە بەدووکەڵ ڕەشۆبووەکەی دیوەخانەکە، پیرە کتریش کە نرابووە بانی، زۆری پێ نەچوو، دەسی کردە گیزەگیز و

گەرمیش گەیشتە دانیشتوان، هەریەکە لە ڕاست خۆیەوە تەکی داوە دواوە و پشتی دا بەدیوارەکەوە لە گەرما، لەو دەمە باسی مەڕ و ئاژەڵ و کشتوکاڵ دەکرا، هەواڵی گەرمیانیشیان لە ئێمە پرسیارکرد.

بێینە لای کاك ڕەسووڵەوە بۆچی گوێی لە دەنگی، گۆرانی و شمشاڵ نەبێ، تومەز لاوان چاخیان کردبوو، ئەویش وای دەزانی ئێمە بۆ سەر ئەم بەزمە بانگ کراوین، هەوا دەڕواتە کەللەیەوە، ولاخ و بار بەجێ دێڵی پای لێ هەڵدەکا بۆ لای هاوڕێکانی –بۆ ماڵ کوێخا– ماڵ کوێخاش، دوو سەگی هەوشاریان هەبوو، سواریان لە مایین دەهاوردە خوارەوە، ڕەسووڵیش وەك ماڵی خۆی، شانێ بەپیرە قاپییەوە ئەنێ و ئەیکوتێ بۆ ژوورەوە، کە دەنگ لە دەرگاکەوە هەڵدەسێ سەگێك تاو دەدا بۆ دەرگا، ڕەسووڵیش هەر ئەوەندە دەکا تاو ئەدا بۆ خانوویەك کە دەرگای پێوە نابێ، تومەز کاوەنە ! کە پێی دەناتە ژوورەوە دەنگێك ناسك دێتە گوێی «گیانەکەم هاتی؟!»، ئیتر ئایا لەبەر ورماقی، یاخود لەبەر ئەوەی نەك هەر ڕەسووڵ بگرە هەموو کەسێ، لە ئاستی دەنگی ناسکی ئافرەت پەلوپۆی دەشکێ، ئیتر ڕەسووڵ، هیچی بۆ نەکراوە، ورتە لە دەمی نەهاتە خوارەوە، ئەوەندەی زانی خشپەی کراسێك هاتە گوێی بەرەولای تێ و لە ناکاو دووقۆڵی نەرم و نیانیش ئالا بەگەردنیا!!. ڕەسووڵیش تا هێزی هەبوو وشاردییە خۆیاو، دەمی ناوە نێو دەمی، یەشتا دەمی لەسەر لێوی نەبزواندبووەوە، کچە هەنسکێ ترسێنەری هەڵکێشا و تا توانی دەسێکی نا بە کاك ڕەسووڵەوە بەلام یەکەم ماچی خۆی کرد لە ژیانیا، تومەز ئەو کچە ژوانی داوەتە دڵدارەکەی، کەچی ڕەسووڵ لە ترسی سەگا دەڕواتە ئەوێوە و ئەم کارەساتەی تووش بوو!! ڕەسووڵیش ئەوەندەی پێ کرا بە پەشۆکاوی هەڵسا و گەڕایەوە بۆ لای ولاخ و بارەکان.

لە ڕێ هەروەکو، بڕوای نەبێ بەوەی ڕووی دا، یاخود هەر لە خەوێکی خۆشدابێ وا دەژیا، دواجار بزەیە گرتی، ئا، هەر لەبەر خۆیەوە هەردوو قۆڵی هەڵبڕی هەروەکو بیئاڵێنێ بەگەردنی یەکێکا، «بەڵێ بەڵێ کاتێ – بارەکانمان ڕمان و ڕۆیشتمان بۆ سەر کانیکە، کچێك وەستابوو زۆر تەماشامی دەکرد».

کە گەیشتە لای ولاخەکان هاوڕێکانی هاتبوونەوە، «کوڕە ڕەسووڵ لە کوێ بووی؟ بۆچی ولاخەکانت بەجێ هێشتووە، بۆچی وا ڕەنگت هەڵپرووکاوە؟؟

– چوومە سەر کانییەکە دەسم گەیانە ئاو.

بۆ سبەی خۆیان پێچاوە و کەوتنەڕێ، بانگی شێو گەیینە دێی تەپەسەوز، بەدرێژایی

ڕێگاش، ڕەسووڵ هەروەکو مەستی ماچەکەی دوێنێ شەو بووبێ، ورتە لە دەمی نەدەهاتە دەرەوە، لەبەر خۆیەوە گەلێ جار ئەو دیمەنەی دووبارە دەکردەوە، هەرچەنێ مارف و هاوڕێکانی دەیاندوان بێ فایە بوو، کە گەڕانەوە ڕەسووڵ زانی کە (زینە)یان داوەتە –شوو– بە عەولی ئامۆزای –کە باوکی یەکەم دەوڵەمەندی دێکە بوو– ئەو لاوانەش کە ئەم باسەیان بۆ ڕەسووڵ ڕێك خستبوو، دەهاتن دڵیان دەدایەوە: «کوڕە لاوێکی وەك تۆ هەموو کچێ، خوا خوایەتی شووت پێ بکا» بەڵام ڕەسووڵ بیر و هۆشی لای ماچەکەی ئەو شەوەبوو.

ئەو جارە بەلایە زۆر بردبوویان بۆ کاروان، ئەمجارە ڕۆژ نەبوو ملی حەمەسەعید و مارف نەگرێ کەی دەڕۆن بۆ کاروان؟ ئەوانیش سەریان لەم بەزمەی ڕەسووڵ دەرنەدەچوو «بشێ ڕەسووڵ یەکێکی ترت پەیدا کردبێ لەو ژوورە؟».

مارف و حەمەسەعید ڕەسووڵیان ئاگادار کردەوە، کە خۆی ئامادە کا سبەی دەچن بۆ کاروان. ئەو ڕۆژە ڕەسووڵ بەم ئەگەیی بەو ئەگەیی، پێیانی دەوت «بەیان ئۆغر ئەکەین!» بەرلەوەی بەرامبەرەکەی بڵێ بۆ کوێ؟ وەرامیانی دەدایەوە ئەیوت: «بۆ کاروان»!. ئەو شەوە لە خۆشییا خەوی پیا نەکەوت، هەر شەبەق بوو یەشتا کەوتنەڕێ! زۆری نەمابوو، بگەنە دێ ژاژ، دەسی کردە گۆرانی (سەوزە سەوزە) زۆریش پاڕایەوە لە هاوڕێکانی، کە ئەم شەو لە ژاژ بمێننەوە، ئەوانیش نازانن چی باسە، دەیان وت:

کوڕە ڕەسووڵ تۆ کەی گوێت داوە بەماندوویەتی یەشتاکە ئێمە لە سەرەتای ڕێگاین.

عەسرێ درەنگ گەیشتنە دێی ژاژ بەڵام چۆڵ و هۆڵ کەسی تیا نەمابوو، تا مزگەوتەکەش، بەڵێ تا مزگەوتەکەش سووتێنرابوو، بۆیە لایان نەدا لەوێ ڕەسووڵیش بیزانایە وایە نەدەهات بۆ کاروان!!

دارەکەی بەرماڵمان

لە سەردەمی بابانیشا هەر دار بووە، گەلێ پیری بەساڵاچووی دێکە بەتەواوی نەیان دەزانی کەی ڕوێنراوە، ... لەوە زیاتر لە خاڵە مەحموودت بپرسیایە کە لە گرانییەکەدا جۆشی بەدبەختی بوو! دەیوت:

«جار جار هاتوچۆی دیوەخانم دەکرد» –دوور لە ئێستا– ئەو کاتە وەك ئەم ڕۆژە نەبوو پیر و لاومان لە چایخانەدا بەقرەقرِ و برەبرِ وەختیان بەسەر بەرن، لە گشت دێیەکدا دیوەخانێ هەبوو کە باسی شەڕ و قارەمانێتی تیا دەگێڕرایەوە.

ئەیوت: «لە بیرمە تەرمەکەیمان هێنایەوە دێ، ئەو لاوە جێگایەکی تایبەتی هەبوو لە دڵمانا، ئەو دارەمان لەسەر گۆڕەکەی ڕواند»... بەدەم کۆکەوە لەسەر باسەکەی دەڕۆیشت و دەیوت:

«ئەو کاتەی باوکم ئەم باسەی دەگێڕایەوە دێتە بیرم دارەکە دەشیا بۆ ئەوەی تیشکی هاوین لە چەند کەسێك گل بداتەوە!!

تەنیا دارێ بوو بە ئارەزووی خۆی لق و پۆپی وەشاندبوو، بەدوو سێ هەنگاو لەلای چەپی دارەکەوە جۆگەیە ئاو زۆر کز و لەسەرخۆ دەڕوا، کە جووتیارەکان ئاوی دەغڵ و دانی لێ دەدەن، خۆیان و مەڕ و ماڵاتیشیان لێی دەخۆنەوە، دێیەکەش کەوتبووە لای ڕاستییەوەی، لە ڕێگاکە بەو لاوە هیچی تر نەکەوتبووە نێوانیان، لق و پۆپی دارەکە کەوتبووە سەر دیواری حەوشەکەمان لە لای ژوورووشەوە منارەی لە خشت دروستکراوەکەی مزگەوتەکە چوو بوو بەئاسمانا، کە فەقێ کەریم دەبوایە ڕۆژی پێنج جار بەدار شەقەکەیەوە سەر بکەوتایە و بانگی بدایە، بەڵام هێشتاکە لق و پۆپی دارەکە لە فەقێ کەریم و منارەی مزگەوتەکە بەرزتر بوو!!.

هەرچەندە دارەکە ناوبانگی پیری، لە دێیەکەی خۆماندا بەڵکو لە هەموو ناوچەکەدا دەرکردبوو، وە بە(دارە پیرەکە) ناو دەبرا... کەچی قۆناغە ڕێیەك بەولاوە دەبینراو ئەویش وەك هەموو نەونەمامێکی هەرزە– کارو لاو بەهاران خۆی دەڕازانەوە و هەر لە حەوزەڵا بوو! لە بنەوەش بەهۆی باران و ڕۆژگار و وازی مناڵەوە یەك دوو پەل لە ڕەگەکانی کەوتبوونە دەشت وە بەتوندی چنگی لە زەوییەکە گیر کردبوو... هەروەکو بڵێ «ئەمە

شوێنی منە... ژیانی منە... دایکی منە» زەوییەکەش شەقار شەقار بووبوو، مێرووله بەئاسانی دەیتوانی ئەو گەڵایانەی کە تەمەنیان دوایی دەهات یان پەلاشە دارێك کە لە پیرییا بەری دەدان، بییانباتە ئەو شەقارانەوە– یەکێك کە یەکێکی بە دڵ خۆش ویست، هەرچەندە دوور بێ بەڵام لە بیرنەچوو نەوەی هەمیشە وا لە نزیکییەوە و بەچاوی گیانی ئەیبینێ و لەگەڵیایەتی، منیش چونکە دارەکەم خۆش ئەویست، زۆرجاریش خۆشویستن هۆیەکی زانراوی نییە! یان بڵێم گەلێ جار زۆر خۆشەویستی ناپرسین بۆ خۆشمان ئەوێ! دایکمان بۆ خۆش ئەوێ؟ پرسیارێکە... ناکرێ...! بەڵام ئەوەندە ئەزانم من لە منداڵەکانی هاوڕێم پتر دارەکەم ئەبینی، لەبەر ئەوەی باڵەخانەکەمان... بەسەر دارەکەدا ئەیڕوانی... بەڵکو لەبەر ئەوەی خۆشەویستم بوو!

لە گیانەوە هۆگری بووبووم، ئەو کاتەی منداڵ بووین هەر کە ڕۆژمان لێ ببووایەوە، شوێنی یاریمان ژێر دارەکە بوو، وەك سیرەمۆزە منداڵ لێی گردەبۆوە. وەك دایکێکی دڵ نەرم باوەشی ئارامی بۆ دەکردینەوە، دایکی هەموومان بوو،... دارەکە لە دەستووریيا گوریسێکی پیا نە دەهاتەوە، شەقاری وای لێ پەیدا بووبوو، منداڵێك دەیتوانی خۆی بتەپێنێتە ناوەوەی، جێگەی وەك ئەسکەملی لێ دروست بووبوو، کە دادەنیشتین هەستمان بەجۆرە چێژ و تامێك دەکرد، کە دانیشتن لەسەر تازەترین جۆری کورسی ئەو تام و چێژەی نەبوو... یاخود برێ منداڵ لەولاوە گوریسێکیان بەدزی دایکیانەوە دەهاورد و دەیان بەستە دوو لقەوە و دەیان کرد بەهەرەزاڵە... هەندێکمان لە قوتابخانە بووین... ناوی خۆمان بە بزمار لەسەر دارەکە هەڵدەکۆڵی.

لە بیرمە نانی شایییەکەی عەولیان لە ژێر دارەکەدا خوارد، لە بیرمە ڕۆژێ بەر لە جەژنەکان وەستا خەلیل مەرێك یان بزنێکی سەر دەبڕی و لاشەکەی دەکرد بەیەکێ لە لقەکانیا، چوار دەوری لە بەهارا فەرشی گوڵزارێکی دڵڕفێن بوو، پەپوولەی ڕەنگا و ڕەنگ بەدەوريا و ئێمەش بەدوای پەپوولەکانا... هەروەك چۆن خۆشیم لە ژێر دارەکەدا بوو... هەروەهاش ئەو کاتەی لە ماڵەوە لێیان بدامایە یەکسەر بێ ئەوەی بزانم بۆ؟ ڕام دەکرد بۆ ژێر دارەکە و لەوێدا فرمێسکم دەڕشت...

ساڵان هات و ڕۆیی... پلە یەکی قوتابخانەم لە دێکەماندا تەواوکرد،... لەبەر ئەوەی قوتابخانەی ناوەندیمان نەبوو، دێکەمانم بەجێهشت بۆ شاری (ك) بۆ خوێندن، چونکە یەکەم جار بوو لە ماڵ و دێکەمان و دارەکە دوور بکەومەوە... تەواو دڵم گوشرابوو، کاتێ پێم نایە شارەوە هەستم کرد کەوتمە جیهانێ کەوە کە لە هەموو شتێکا جیاوازە لەگەڵ

دێکەماندا، هەرشتێکم بەرچاو بکەوتایە سەرنجی ڕابکێشامایە لە دڵی خۆمدا بەراوردم لەگەڵ دارەکەی بەر ماڵمانا دەکرد، کاتێ چاوم بەتەلارێکی دوو یان سێ نهۆم دەکەوت ئەموت (هێشتا دارە پیرەکە بەرزترە... جوانترە).

هاوینانیش کە دەگەڕامەوە بۆ دێکەمان... هەر لە دوورەوە کە چاوم بە دارەکە دەکەوت، زۆر خۆشتر لەوەی کە چاوم بەنمرەی دەرچوونەکانم دەکەوت!... دەبوایە بەر لە هەموو خزم و برادەرێك سەرم لە دارەکە بدایە... تاسێکی تێکەڵ لە خۆشی و لە زەردەخەنە و فرمێسك... دەچووە دەروونمەوە کە دەمبینی هەروەکو جارانی خۆمان منداڵەکان: ئەو منداڵانەی ئەو کاتە کە ئێمە یاری هەرزاڵە و چاوشارکێمان دەکرد لە سەرمان نە دەکردن،... بەڕیز دادەنیشتن و تەماشای ئێمەیان دەکرد!... وا ئێستا ئەوانیش گەورە بوون و یاری لەسەر منداڵە بچکۆلەکانی تر ناکەن! دوای ئەوەی چاوم بەخزم و کەسوکار دەکەوت، کتێبێکی ئەدەبیم دەگرت بەدەستەوە و پاڵم دەدا بەدارەکەوە و دەمخوێندەوە، شەوانیش زۆرجار، بەتایبەتی لە شەوانی مانگە شەودا... ڕادەکشام گوێم دەدایە دەنگی پڕ لە سۆزی لق و پۆپی دارەکە... چاوم لە مابێنی گەڵاکانەوە لە مانگ نە دەترووکان.

خۆشی ترم دیوە! بەڵام هیچ خۆشییەکم نەدی تامی سێبەری بن دارەکە و شەوانی مانگە شەوی بن دارەکە بدا!

هەر لە شاری (ك) دا قوتابخانەم تەواو کرد و لە شاری (ق) بووم بەمامۆستا و ئەوەندەی نەخایان شەڕ دەستی پێ کرد! ئیتر بۆ ماوەی دوو ساڵ دێکەی خۆمانم نەدییەوە، بەڕێکەوت کەسێکی خەڵکی دێکەشم نەدی...!

چەند بە پەرۆش بووم بۆ بینینی دایکم و (س) ئەوەندەش پەرۆشی بینینی دارەکە بووم، تا لە هەلێکا... گەڕامەوە... کات شەو بوو... لەبەر تاریکی لە دوورەوە هیچم نەدی... کاتێ گەیشتمە بەردەمی ماڵەوە... چاوم بەدارەکە نەکەوت، ناخۆشیم زۆر دیوە بەڵام هیچیان وەك ئەو ناخۆشییە نەبوون... زانیم لەگەڵ... زۆر لە براکانما... لەگەڵ باوکەکانا... لەگەڵ باپیرەکانا... دارە پیرەکەش سووتێنراوە!... بۆ بەیانی تەماشام کرد... لە یەکێ لە ڕەگە قووڵەکانەوە... سەرهەڵدانێك دیارە. تەزووی خۆشی و ئومێدێك دڵی ڕاچەنیم و لەبەر خۆمەوە وتم:

«دارە خۆشەویستەکە ڕەگی قووڵت وەك ژیانە و ناسووتێ.. سەر هەڵدانەوەت ئەمجارەیان بەجۆرێك پەل و پۆ دەهاوێ، هەموو دێیەکەم بگرێتەوە».

تا کەی شەڕی براکوژی

لەم چەند ڕۆژەی ڕابردوودا، چاوی بەمامۆستایەکی هاوڕێم کەوت، دوای هەواڵ پرسینی تەندروستی و ئیش و کار، کەوتینە دەمەتەقێ، هەواڵی دانیشتوانی ئەو دێیەم پرسی کە تیایا مامۆستایە –چونکی منیش ساڵێکم تیایا بەسەر بردبوو– وتی:

«چوار مامۆستاین... خوا هەڵناگرێ تابڵێی ڕێزمان لێ دەگرن و چووینەتە دڵ گەورە و بچووکی دێکەوە... هەر لە نێوان دوو سێ ڕۆژدا ماڵی یەکێکیان نانمان بۆ دروست دەکەن– ئەمەش لە کوردەوە دوورنییە چونکی، بەوەجاخزادەیی و خاوەن سفرەو دیوەخان ناوبانگی دەرکردووە– بەتایبەتی لە لادێکانماندا–. ئاشکراشە چاکە لە هەردوو لایەوەیە، ئێمەش درێغی ناکەین، ئەو منداڵانە وەکو منداڵی خۆمان پەروەردەیان دەکەین، کارێکیان پێمان بکەوێ جێبەجێی دەکەین، هەندێکیان کە دێین بۆ شار، ڕاسپێرییەکمان پێ ڕاسپێرن، نایخەینە پشتگوێ، بەگوێرەی تواناش دەسی یارمەتی بۆ لێقەوماوان و هەژارەکان درێژ دەکەین، بێجگە لەوەی یەکێکمان فێری دەرزی لێدان بووە، –خۆ ناشکری نەبێ تیمارخانەو نەخۆشخانە و پزیشك لە لادێکانمانا دەس ناکەوێ –وەخت و ناوەخت بێنە شوێنی خۆی ناگرێ، بەگوێری شارەزایی خۆی تیماری زام و برینیان دەکا.

بەکورتی واچووینەتە دڵیانەوە گیروگرفتێکیان ببێ کە لە لادێ وێنەی زۆرە– چ لەسەر زەوی و زار چ لە سەر ژن و شوودان– پرس بەئێمە دەکەن، خوا هەڵناگرێ ئەوانیش مەگەر چۆنها لە ڕای ئێمە دەرچن، ئەویش لەبەر ئەوەی، ئەو ڕێگایانەی ئێمە دامان دەنان، بۆ چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانیان بەگوێرەی شارستانێتی تازە بوو، ڕێك نەدەکەوت لەگەڵ ئاسۆی بیریانا! بۆ وێنە (میرزا) –ڕەنگە بیناسی– کە لاوێکی تێگەیشتووی زیرەکە و زۆربەی کاتی لای ئێمە بەسەر دەبا و، دڵی چووە لە حەبەی کچ مام ڕەشید، هەروەهاش وەك خۆی دەڵێ– کە جار جار سەری لەگەڵ ئەساوین– بۆمان دەرکەوتووە کچەکەش بە پەرۆشە بۆی... میرزا هاتە لای ئێمە و داوای لێمان کرد کە خوازبێنی بۆ بکەین لە مام ڕەشید.

یەك دوو پیاوی ماقووڵی دێکەمان لەگەڵ خۆمانا هەڵگرت ڕۆیشتمان بۆ ماڵ مام ڕەشید، کە تێمان گەیاند بۆچی هاتووین گەلێ پەشۆکا، وەخۆی ئەدزییەوە لە

پرسیارەکانمان، لە دواییدا ناچار بوو کە بڵێ ئەم کارە سەر ناگرێ، چونکی ئێوە نازانن ڕەنگە مەلا عەلی و ڕەسووڵیش باش نەیەتە بیریان، ئامۆزای باوکی میرزا کاتی خۆی کوڕی مامەی باوکی کوشتووە، هەرچەندە بەهەمووومانەوە هەوڵمان دا کە دەیێ ساڵی بەسەر ئەو ڕووداوە تێپەڕیوە، هیچ پەیوەندییەکیان بە باسەکەمانەوە نییە، بەڵام بێهوودە بوو، ئا بۆ وێنە ئەمەم گێڕایەوە...

ڕۆژێکیان لە ماڵی خەلیفە ڕەسووڵ بانگ کرابووین بۆ نان خواردن، لە دیوەخانەکەیا دانیشتبووین لەگەڵ عەزیزی کوڕیا، ئافرەتەکانیش شپرزەی نان ڕێکخستن بوون، چاوەڕێی مام خەلیفەمان دەکرد لە مزگەوت بێتەوە.

دوای نان خواردن، دەس کرا بە باسی دێ و ئاین و کشتوکاڵ... لەپڕ خەلیفە وەك شتێکی گرنگ بکەوێتە بیری، گورج ڕووی وەرگەڕان بۆ لای مەنیجی خێزانی –کە لەو لامانەوە لە تەنیشت مەقاڵەیە قورپنەوە، بەدیار قۆری چاکەوە چچکەی دابوو، چاوەڕێی چایەکەی دەکرد کە دەم بدا– وتی:

«بەخوا و مەخوا ئیتر بڕۆی بۆ گۆڕستان»، نەیهێشت بڵێ بۆ، وتی: «مامۆستا لە مزگەوت» وتی: «مەیڵن ژنانتان بڕۆن بۆ (مقبره)» سرف حەرامە. مەنیجیش هەڵی دایەو وتی:

«بەخوا شەق و پەقم کەی من ڕۆژانی هەینی سەرنەدەم لە جوانەمەرگە ئۆقرە ناگرم، خۆ ئەو ڕۆژە هاتبوون بۆ خوازبێنی نەسرین و مێوانە زۆرەکەمان هاتبوو، دەسم نەگەیی بڕۆم، ئەو شەوە هاتە خەوم، وتی: دایە ئەوە دیارنیت، –لەم دەمە چاوی پڕ بوو لە فرمێسك بەفەقیانەکەی چاوەکانی سڕی– منیش لە خەو ڕاپەڕیم تا عەلەی ڕەنجبەرمان دای لە دەرگا خەو بێ لە چاوم نەکەوت.

لەم دەمە مام خەلیفە دەمی دابچڕانبوو، ئامادەی وەرامدەنەوە و بەرپێچکردنی وتەکانی مەنیجی خیزانی بوو، یەکێ لە مامۆستاکان وتی:

«بەڕاستی مام خەلیفە، بەیانییان زوو کاتێ دەردەچم بۆ ئەوەی تۆزێ هەوای پاکی ئەو دەشتە هەڵمژم، دیمەنی دێکە کاتی خۆر دەرچوون گەلێ دڵ ڕاکێشەرە –ڕووی دەمی لە ئێمە کردبوو– نەك ڕۆژ و، دووان هەموو ڕۆژێ پیرەژنێ دەدینم دەڕوا بۆ گۆڕستانەکەی ئەو لای قوتابخانەکەوە، ڕۆژێ دووراو دوور کەوتمە شوێنی، چاوم لێ بوو لە نێوان دوو گۆڕ بۆی دانیشت دەسێکی فڕێداوە بان یەکێکیان ئەو دەسەکەی بەبان

گۆڕێکی تر، کە لە تەنیشت یەك بوون ئەمجا دەستی کردە گریان بەڵام چۆن گریانێ، هەر وتم پرسیار دەکەم، ئەوە باش بوو کەوتە بیرم، کێیە ئەوە؟

خێزانەکەی مام خەلیفە گورج هەڵی دایە و وتی:

ببێ و نەبێ –عەشە کەڕە– مام خەلیفەش بەدەم سەر لەقاندنەوە بەڵێ بەڵێ عەشە کەڕە، عەشە کەڕ!! نەیهێشتە بەر ئەوەی پرسیار بکەین ئەو دوو گۆڕە چی ئەبن وتی:

«خۆتان ئەزانن ئەم دێیە بۆ میری چەکیان هەڵگرتووە. ئەم عەشە کەڕەش تەنیا دوو کوڕی هەبوو، منداڵ بوون باوکی ڕەحمەتییان کۆچی کرد، شکر پێگەیین هەردووکیان لاوێکی لێهاتوویان لێ دەرچوو، هەر لە هەوەڵ ڕۆژی هەراکەی خۆمانەوە کوڕە بچکەکەی (سەعید) خۆی تیا بەشدار کرد، وە ناوبانگی ئازایەتی لەم ناوچەیە دەرکردبوو، ڕەسووڵیش– بۆ میری چەکی هەڵگرت.

شەوێکیان، لەولای قوتابخانەکەی ئێوەوە (ڕەبایەیەك) هەیە ڕەسووڵ و چەند کەسێکی تر لەو ڕەبایەیە ئێشکی خەتی ئاسنیان دەکرد، بوو بە تەقە، سەعید و هاواڵەکانی هاتبوونە سەریان، خۆیان لەبەر تاقمەکەی سەعید ناگرن بۆی هەڵدێن، ڕەسووڵ نەبێ کە لە سەنگەرەکەی جمەی بۆی نەکردبوو لە تەقەی خۆی نەدەکەوت، سەعید بڕیار دەدا کە هەڵکوتێتە سەر ڕەبایەکە و هەرچی چۆنێ دەبێ بیگرێ، کە سەعید تاو دەدا ئەچێتە مل سەنگەرەکەی ڕەسووڵدا هەردووکیان دەستیان لە کار دەبێ، بەسەریەکدا دەکەون، لەم ماوەیە تفەنگچییەکی زۆر لە دێکە دەگەنە شوێن شەڕەکە ئیتر هاواڵەکانی سەعید خۆیان دەکشێننەوە کە دوور دەکەونەوە، ئەمجا دەزانن کە سەعیدی هاوڕێیان لێ جێماوە، هەرچەنێ دووبارە هێرشیان کردە سەر ڕەبایەکە بەڵام بێ سوود بوو، دنیا تا دەهات ڕووناك دەبۆوە و ئەو ناوەش پادەشتییە دەبوایە ناچار بگەڕێنەوە من لەوێ نەبووم ئێژن هەردووکیان دەسیان لەمل یەك گرتبوو، جا ئیتر نازانم یەکتریان ناسییو یا نەء! هەردووکیانمان هێنایەوە دێکە بەگەورە و بچووکیەوە خۆی لە قوڕ نابوو بۆیان، وە لە تەنیشت یەك ناشتمانن».

ئەم باسە هەمووومانی وەك وڕ کردبوو... هەموو بەیەك دەنگ وتمان یاخوا جارێکی تر شەڕی برا کوژی نەبینین.

شوباتی ١٩٦٨

دوانامه

لەگەڵ هاوالێکما، لە یەکێ لە چایخانەکانی قەراغ شار دانیشتبووین، کە شارێکە بەتەنشتیا وەك ئەژدەهاك کشابوو...

لە خواروو ژوورەوە ئۆتۆمۆبیلەکان دەهاتن و بەتوندی بە بەر دەممانا تێپەڕ دەبوون، لە یەکێ لە ئۆتۆمۆبیلەکانەوە دەسێك لە پەنجەرەیەکی بەرزەوە بوو و سەڵاوێکی لێ کردین، بەڵام لەبەر ئەوەی بەتوندی دەڕۆیشت نەمانتوانی بیناسین، لەم واڵە و وردە بوومان، گەرێ کێ بێ کێ نەبێ؟ برێ لادێیی وڵاخەکانیان پێش خۆیان خستبوو، هەگبە و خورجەکانیانیش ئاوسابوون، کە لە شارەوە دەرچوون بۆ دێکەی خۆیان، ئافرەتێکیش بەرگێکی ئاڵ و واڵای لەبەردابوو لەدواوە کۆشش ئەوەی ئەکرد کە بیانگاتێ.

هاوڕێکەم وتی: کەی بوایە ڕێگای ئاسن و ئۆتۆمۆبیل بۆ هەموو ناوچەکان و لادێکانمان ڕابکێشرایە ئەم خەڵکەش ڕزگاری دەبوو سواری پێی خۆی نەدەبوو، خۆ کارێکی گەورەش دەکاتە سەر ئابووری، جووتیارەکانمان بەئاسانی دەیانتوانی بەروبۆمەکانیان بگوێزانایەتەوە و مێوەکانیش بەدارەکانەوە نەدەرزان، قەت ئەمە ناگونجێ لەگەڵ چەرخی بیستەما!

بەڵام من بیرم بەلای شتێکی ترا ڕۆیی، ئەو ئافرەتە کە لەگەڵ کاروانەکەدا بوو بیرێکی تاڵی خستە مێشکمەوە و یادێکی تەماوی ناخۆشی یاد خستمەوە، بۆیە پەستییەك دایگرتم و بێ ئەوەی لە دەسەڵاتما بێ چاوەکانم ئاوی تیا زایی، هاوڕێکەم بە سەرسامییەکەوە وتی: ئەوە چیتە؟ بەکورتی وەڵامم دایەوە:

– هیچ، هیچ نییە!

– باشە بۆ وا تێکچووی، سووربوونی هاوڕێکەم کە دەبێ هۆی پەستێکەمی بۆ بڵێم، ناچاری کردم.

– دوو مانگ تێپەڕ بووبوو بەسەر کردنەوەی قوتابخانەکان. گوێزرامەوە بۆ دێی (هـ)، لە ناوەڕاست دێکە، خانوویەکی چۆڵم چنگ کەوت– کە بەخاوەنەکەی، نەء نەء گوایا بێژم ئەوەی تێی دادەنشت بەزۆر پێی چۆڵ کرابوو– هەر ناوی خانوو بوو، دیوارەکانی لە گشت لایەکەوە هەرەسی هێنابوو، ئەگەر ئارەزووی ئەوەت بکردایە کە تۆزێ لەبەر

خۆرەتاو دانیشی لە ژێریا مەگەر قیروسات لە خۆت بکردایە، خۆ ژوورەکەشی هەر ناوی ژوور بوو، یەکێکی کەڵەگەت دەبوایە پشتی بچەمانایەتەوە لەناویا ئەگەر لەسەر پێ ڕابوەستایە. کاتی بارانیش لە هەموو لایەکەوە ڕەشاو ئەهاتە خوارەوە، منیش هەرچی قاپ و قاچاغێکم هەبوایە لە ژێر و ئاستی دڵۆپەکان دام دەنان، خۆزگە گوێت لێ دەبوو، دەبووە چی هەرایەك، لەبرە مناڵێکی لاسار دەچوون، کە بەنارێکی لە تەنەکە شڕ بەر بووبوون.

بووم بەهاوسێی مام ڕەشید ناوێك، کە لە پیرەژنێك و ئافرەتێکی خرپنی جوانکیلە پتر، کەسم نەدەدی لە حەوشەکەیانا– ئەویش وا نەبێ هاموشۆم بە بانیانا بێ، چونکی دیواری نێوانمان لەوە نزمتر بوو کە نەیەڵێ تەختایی حەوشەکەیان نەدینم، مام ڕەشید هەموو بەیانییەك برکەیە مەڕی ئەدا لەبەر، ئێوارەش دەیانی هێناوە، ئافرەتەکەی مام ڕەشیدیش، هەموو بەیانییەك چەکە چەك جامێ ماسی (لکی) بۆ دەهێنام، لەمە زیاتر هیچ شارەزاییێکم نەبوو لەو خێزانە.

تا شەوێکیان درا لە دەرگا، منیش فانۆسەکەم هەڵگرت، دەرگام کردەوە، تەماشا دەکەم مام ڕەشید و ئافرەتەکەی حەوشیانە، تا ئەو شەوە لە من وایە کچێتی! فەرمووم لێیان کرد، هاتنە ژوورەوە، مام ڕەشید لەسەر (قەرەوێڵەکەم) دانیشت و ئافرەتەکەش لە نزیك دەرگاکەوە کریشکەی کرد. ئافرەتەکە تا بڵێی جوان و ناسك بوو (پووشونێکی)بەستبووە سەرێوە، پەشتەماڵی سووریشی کە کەواکەی تێ خزانبوو وەك پیارسکێکی لێ کردبوو، لە تەنیشت ڕانێوە گرێی دابوو! مام ڕەشید وتی:

«ئەفەنی فەرمانێکمان پێت کەوتە دەسم دامێنت ئەبێ لای کەسی نەدرکێنی، ئەگینا منیش وەك دانیشتووی ئەم حەوشە دێ بەدەر دەکرێم، بەم چلەی زستانە ڕوو بکەمە چی جێگایەك و شایەتمان وە کام لا بێرم، یەك دوو (قسناخ) شکاردەمیش کردووە لە کیسم ئەڕوا.

منیش بە زەردە خەنەیەکەوە وتم:

بەهەڵە نەچوویت و نهێنی دڵتم بۆ بێژە، خۆ بەخوا ئەوەی لە تواناما بێ دریغی ناکەم.

مام ڕەشید ڕووی گەشەوە بوو و کیسەکەی دەرهێنا جگەرەیەك تێکا. بەدەم جگەرە تێکردنەوە وتی:

– ئەمە (سەری درێژ کرد بۆ لای ئافرەتەکە)، ژنی قارەمان کوڕمە.

منیش وتم:

خوشکی منە، ئەی باشە من قارەمانی کورتم نەدیوە لێرە. وتی:

«ئەفەنی، لە سەرەوەیە، ئەمە دوو ساڵی ڕەبەقە نەماندیوە، هەفتەیەك بوو ژنم بۆ هێنابوو هاتن بیگرن بەڵام خۆی نەدا بەدەستەوە».

گەڕاوە وتی: ئەمڕۆ جەوت فرۆشێ هاتووە بۆ دێکە، نامەیە قارەمانی بۆ هاوردووین، لە دێی (قەشقە) دیوێتی زانیویەتی دێ بۆ گەرمیانی لای خۆمان نامەیەکی داوەتێ، ناونیشانیشی ئەوەیە کە دار توویەکی گەورە لەبەردەم ماڵەکەمانەوەیە، هەر ئەو دار توووەش هەیە لە دێکە، وا کابرا سبەی ئۆغر ئەکا دەبێ وەڵامی نامەکەی بۆ بنووسیتەوە.

منیش پارچەیە کاغزم دەرهێناو، دەستم کردە نووسین، مام ڕەشید بەئافرەتەکەی وت: «دە بڵێ بزانە چیت دەوێ، با ئەفەنی بینووسێ؟!» ئافرەتەکەش بەدەنگێکی شەرمنی ناسکەوە و دەمی بە چمکی پەشتەماڵەکەی شاردەوە و وتی:

سەلامی لێ ئەکەم. ئاگاداری خۆی بکا، مانگ کەوتە بەرانبەر ئەگەر لەوێ دەمێنێ دێم سەری لێ دەدەم، ئاگاداری خۆی بکا. نەیەتەوە بۆ دێ خۆی دەزانێ؟؟؟

منیش نامەکەم لۆك کردو دامە دەستیوە گەلێ پێی خۆش بوو وتم:

ئیتر هەر کاتێك گەرەکت بوو نامەی بۆ بنووسی وەرە لای من خۆمیش لە شارەوە ڕەوانەی دەکەم!

وتی:

ڕاستەکەی، ڕەنگە هاموشۆکەر و کاروانی لەوێوە زۆر بێ؟

وتم: نا نا، هەیە بڕوا بۆ ئەوێ...

هەفتەیەکی پێ چوو، بەیانی کە چووم بۆ قوتابخانە، مام ڕەشید کەرێکی دابوو لەبەر، ئافرەتەکە جلێ بەرگی ڕەنگا و ڕەنگی لەبەرکردبوو ڕەنگبێ بەرگی بووکێنی بوو... زانیم بۆ کوێ دەچن... لە پاین دێکە ئافرەتەکە سواری کەرەکە بوو مام ڕەشیدیش لە پێشەوە. وا ئێستا ئەوەم کەوتە یاد. هاورێکەم ئەم باسەی بەلاوە خۆش بوو باش گوێی بۆ شل کردبووم. سێ ڕۆژیان پێ چوو گەڕانەوە، بەمام ڕەشیدم وت: شاییەکی قڕوقپتان کرد!!

یەك دوو جاری تر نامەم بۆیان دەنووسی و خۆم ڕەوانەم دەکرد. ئەویش بەهۆی منەوە نامەی بۆ ماڵەوە دەنووسی. لە یەکێ لە نامەکانیا نووسیبووی:

وتوبووتان نەیەیتەوە بۆ دێ ڕاستە ئێستە ناتوانم بێم... بەڵام ڕۆژێ دێ بە سەرفرازی و سەر بەرزییەوە جەژنی تیا دەکەم... وە نووسیبووتان کە ئاگاداری خۆم بکەم، ئاگاداری بەو مانایەی ئێوە ترسنۆکییە و لە من ناوەشێتەوە کام شەڕ سەختە بەشداری دەکەم، کام ئەرك گرانە شانی دەخەمە ژێر...

ئەوەنەی بەسەردا تێپەڕ نەبوو هەواڵی جەرگبڕیان بەمام ڕەشید گەیاند... ئای لە حاڵی ئەو خێزانە کڵۆڵە، ئەوەی دڵی لە بەرد بوایە خۆی پێ ڕانەدەگیریاو دەبوایە پرمەی بدایەتە گریان.

باش بوو ئەوەنەمان نەمابوو قوتابخانەکان داخرێن... چونکی هەرچەنێ منیان بدیایە چ مام ڕەشید یاخود پیرەژنە کڵۆڵەکە یا ئافرەتەکە پرمەیان دەدا لە گریان، بۆیە بڕیارم داوە هەرچی چۆنێ بێ خۆم بگوازمەوە لەوێ... هەرچەنێ بۆ هەر لایەك دەچی... وێنەی ئەو خێزانە زۆرە... دڵ تەنگ ئەکەن... مەگەر ڕۆژێ ئەم تەمە لەسەر دڵمان بڕەوێتەوە کە قارەمان و بەسەدەها وێنەی قارەمان خۆیان کردە قۆچی قوربانی بۆ گەیشتن بەو ڕۆژە.